

GUSTAVOVI PAVLOVIČOVI

Bratislava 21. júla 1948

Milý pán direktor!

Obraciam sa na Vás polouúradne-polosúkromne vo veci učebníc. Štátne nakladateľstvo rozhybalo vydávanie učebníc; vychodia aj v peknom počte aj za veľký groš, no nie som si istý, či môžeme byť s našimi učebnicami spokojní. O obsahovej stránke nateraz nechcem hovoriť, k tej sa vrátíme pri zostrojení nových učebníc a pri ich zadávaní na základe nových osnov. Ale bude treba preskúmať, či vyhovujú zo zdravotného i z pedagogického hľadiska učebnice v takej forme, v akej ich dnes Štátne nakladateľstvo vydáva. Obávam sa, že papier je nevyhovujúci, tlač nie vždy čistá a hlavne, používa sa v niektorých učebniciach premia petita a hustej sadzby. Prosím, aby Pedagogický ústav z tohto hľadiska venoval, trebárs prostredníctvom odborných externých spolupracovníkov, veci náležitú pozornosť. Navrhujem, aby skúsení učitelia, prípadne lekári psychológovia a oční lekári preskúmali tlač a papier učebníc a na základe skúseností, ktoré sú s doteraz vydávanými učebnicami, sa stanovili pre Štátne nakladateľstvo normy o používaní papiera a tlače pre učebnice, ktoré sa budú v budúcnosti vydávať.

Ak by sa ukázalo pri niektorých učebniciach, že nevyhovujú minimálnym hľadiskám pedagogickým i zdravotným, treba ďalšie vydávanie učebníc v takejto forme zdržať a žiadať Štátne nakladateľstvo, aby urobilo nápravu buď zaobstaraním kvalitného papiera, buď zmenenou sadzbou, a to aj za tú cenu, že doterajšia cena učebníc sa pozmení.

Budem Vám povďačný, ak mi napíšete, čo sa v tejto veci vykonalo.

Váš
L. Novomeský

Toho istého dňa poslal povereník školstva riaditeľovi Pedagogického ústavu i druhý list, ktorý je ďalším dkladom Novomeského mimoriadneho záujmu o úzku spoluprácu s americkými krajanmi.

„Pri návšteve pi. Sečkárovej, akademickej maliarky z USA, ešte v roku 1946 alebo 1947 zmienil som sa pred ňou, že by sme potrebovali mať v Amerike nejakého šikovného pedagogického korešpondenta, ktorý by nás jednak informoval o tom, čo sa na pedagogickom poli v USA robí, jednak obstaral by nám veci — najmä literatúru — ktoré sami budeme žiadať. Vtedy sme ešte nemali Pedagogický ústav. Na vec som už takmer zabudol, keď sa tu odrazu hlási stará známa, Helena Vráblová, ktorá prejavuje ochotu v tomto smere s nami spolupracovať. Ide o Vašu kauzu, resp. o kauzu Pedagogického ústavu a tak Vás prosím, aby ste sa dali do styku s Helenou Vráblovou a dohovorili sa s ňou o spolupráci. Napíšte jej, čo by sme potrebovali z USA, požiadajte ju o články pre Jednotnú školu aj pre Pedagogický zborník, a to o články pôvodné ako aj o rozličné preklady, skrátka a dobre, použite a využite jej ochotu ako je len možné. Je to šikovná osoba a bude nám čoskoro dobre platná.

Pokiaľ ide o honorovanie jej služieb, dohovorte sa s ňou o modalitách; najlepšie by bolo peniaze jej tu ukladať a nech si ich použije pri návšteve Československa.

Buďte taký dobrý a podajte mi správu o tom, ako ste veci vybavili. V liste pre Helenu Vráblovú odvolajte sa na tento môj podnet.“

List od Helen Vrabel-Saundersovej prišiel 20. VII. Pavlovič jej odpovedal 10. X. 1948 a odpis poslal povereníkovi. Spísal jej predovšetkým zoznam 23 časopisov z USA, ktoré chodia do ČSR.